

Mesterek és Tanítványok Konferencia

2023. október 20.

**Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar**

Mesterek és Tanítványok Konferencia

Programfüzet

2023. október 20.

A program szervezője:

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
Kari Tudományos Diákköri Tanács

<https://ktdt.btk.pte.hu>

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

Program

A konferencia időpontja: 2023. október 20. 9.00–16.30

Helyszín: Kari Tanácsterem és B 407

9.00–9.20 Megnyitó

9.20–9.30 Év publikációs díjának átadása

9.30–12.00 Előadások I. szekció (B 407)

9.30–12.00 Előadások II. szekció (Kari Tanácsterem)

12.00 – 13.00 Ebédszünet

13.00–16.00 Előadások I. szekció (B 407)

13.00–16. 00 Előadások II. szekció (Kari Tanácsterem)

16.00–16.30 Specimina Operum Iuvenum 8. kötetbemutató

A konferencia részletes programja

- előadások, rezümék -

Előadások

9.30–12.00 I. szekció (Kulturális antropológia, pszichológia, neveléstudomány)

Helyszín: B 407

Üléselnök: Dr. Pohárnok Melinda

9.30–9.50 Markó Eszter: Diskurzusok hálójában. Lakásfogalok nyilvános vizuális reprezentációi

9.50–10.10 Dr. Balatonyi Judit: Diskurzusok hálójában. Házasságértelmezések a pandémia alatt

10.10–10.30 Dr. Varga Aranka & Horváth Gergely: „A közösségi térnek most talán még nagyobb ereje kell, hogy legyen” Tutori és kortárs segítség egy roma szakkollégiumban

10.30–10.50 Paczur Hanna & Dr. Varró-Horváth Diána: „Itt vagyok biztonságban, mert itt megvédesz engem, anya!” Az anyai túlvédés összefüggései az otthoni tér megélésével és a téri képességek fejlődésével.

10.50–11.10 Vida Dorián & Dianovics Dominik: A sérülékenység nyomában. A vulnerábilis nárcizmus, a depresszió, az érzelmi intelligencia, az önértékelés és az alexitímia feltérképezése látens klaszter analízissel

Szekciózáró vita (11.10–11.30)

13.00 – 16.00 I. szekció (Történettudomány – II. világháború utáni magyar történelem)

Helyszín: B 407

Üléselnök: Dr. Balatonyi Judit

13.30–13.50 Zab Tamás Lóránd & Dr. Rab Virág: The Difficulties of Historical Research and Network Theory Through Two Studies

13.50–14.10 Dr. Bene Krisztián: Kilépési stratégiák. Magyar utak a Francia Idegenlégióba az 1940-es évek második felében

14.10–14.30 Pintér Regina: „Lehet, hátrányomra van a kilencágú koronám” Batthyány Gyula koncepciós pere

14.30–14.50 Máté Zsolt: Zsolnay Mattyasovszky Miklós vázlatos életrajza, különös tekintettel az 1944-1956 közötti időszakra

14.50–15.10 Bedő Zsigmond: „És ebben a harcban nincs kegyelem, csak gyűlölet.” A Petrus-per elbeszéléseinek mátrixa a megtorlás korában és a rendszerváltás után

15.10–15.30 Dr. Bánkúti Gábor: Hálózat vagy disszonancia? A katolikus egyház intézményi sokféleségének jelentősége 1956 példáján

Szekciózáró vita (15.30–15.50)

9.30–12.00 II. szekció (Nyelvtudomány, irodalomtudomány, művészettudomány)

Helyszín: Kari Tanácsterem

Üléselnök: Dr. Böhm Gábor

9.30–9.50 Hagymási Judit & Kleiber Judit: A csak partikula és konstrukciónak vizsgálata a magyar mint idegen nyelv tanításában

9.50–10.10 Dr. Farkas Judit: Hogy(an) mondd? A hogyan és a hogy kérdőszavak összetevő áttekintése

10.10–10.30 Bozsányi-Fábián Krisztina: Mi a franc ez? Egy magyar szerkezet áttekintő jellemzése

10.30–10.50 Simon Réka Boglárka & Dr. Hartvig Gabriella: Bram Stoker Drakula című könyvének fogadtatása a brit sajtóban

10.50–11.10 Dr. András Csaba: „Mi” a vásznon. A részvételiség és a film médiuma

11.10–11.30 Vida Tamás: Az új szovjet ember képei. Propaganda Szergej Loznyica dokumentumfilmjei
Szekciózáró vita (11.30–11.50)

13.00–16.00 II. szekció (Történet- és irodalomtudomány)

Helyszín: Kari Tanácsterem

Üléselnök: Dr. Barabás Gábor

13.30–13.50 Prof. Dr. Font Márta: Az Első Novgorodi Krónika hírei a Rusz déli fejedelemségeiről

13.50–14.10 Litkey Csongor: Frígiai Dares és a jocularok. Néhány szempont Anonymus történetírói elveivel és szóhagyományhoz fűződő viszonyával kapcsolatban.

14.10–14.30 Dr. Pálffy Eszter: „A valóság Széchy Máriája” Acsády Ignác monográfiájának Széchy Mária-képe

14.30–14.50 Csanády Nikolett: A példaadás variációi Takáts Éva Sarolta című elbeszélésében

14.50–15.10 Dr. Vörös Zsolt: Baranyából Valjevóba internált személyek a szerb megszállás időszakában (1918 – 1921)

15.10–15.30 Dr. Csibi Norbert: Az alsópapság tapasztalatai a szerb megszállás alatt álló pécsi egyházmegyében (1918–1921)

Szekciózáró vita (15.30–15.50)

Rezümék

András Csaba

„Mi” a vásznon

A részvételiség és a film médiuma

Bagi Zsolt *Az esztétikai hatalom elmélete* című kötetében az emancipatorikus kultúra két típusát különíti el, és a disszenzuálissal szembeállított konszenzuális kultúra alapkövetelményének tekinti a részvételiséget. Az előadásban azt vizsgálom, milyen típusú részvételi sémákat azonosíthatunk a film médiumához kapcsolódóan. A „részvételiség” jelentheti a film létrehozásában, az általa teremtett imaginárius politikai közösségben vagy éppen az általa teremtett demokratikus párbeszédben való részvételt. Az előadás különböző eseteket elemezve arra keresi a választ, hogy miképp érdemes elkülöníteni ezeket a stratégiákat, s hogy a különböző esztétikai formák milyen politikai következményekkel járnak.

Balatonyi Judit

Diskurzusok hálójában

Házasságértelmezések a pandémia alatt

A pandémia időszaka alatt míg más országokban csökkent, Magyarországon nőtt a házasságkötések száma, az emberek házasságaikat egyszerűbb, intimebb magánrítusok segítségével, vagy az elhalasztott, akár több részletben megtartott esküvőkkel és nagy lakodalmakkal ünnepelték. A jelenséggel párhuzamosan a válások száma is jelentős növekedésnek indult. Mindebben a folyamatban különösen fontos szerepe volt a közelmúltban bevezetett család- és népesedéspolitikai intézkedéseknek – különösen a *Babaváró hitel*, *CSOK* elnevezésű kedvező hitelkonstrukcióknak. Az egyre növekvő házasságkötési kedv a nyilvános diskurzusok szintjén hamar összefonódott az állami támogatások, főként a 2019-ben bevezetett Babaváró hitel felvételének vélt, valós motivációjával. Gyakran felmerült az is, hogy egyáltalán miért is házasodnak az emberek, ha a házasságok többsége úgymint válással végződik. A pandémia alatt házasságkötéssel kapcsolatos válságdiskurzusok a házasulandók részéről

különféle reflexiókat is kiváltottak. A jegyespárok saját házasságkötésükről gondolkodva plurális, és közös mintákat is mutató válaszokat és véleményeket kezdtek el megfogalmazni arról, hogy mi okból házasodnak, vagy éppen, hogy mit jelent számukra a házasságkötés. A pandémia alatti korlátozások ráadásul ki is kényszerítették a házasulandókból, hogy eldöntsék miként kívánnak házasságot kötni: dönteniük kellett arról, hogy a hivatalos házasságkötés (papír, jogi rítus) és vagy a lakodalom, a családi-baráti ünnepség fontos-e a számukra. Előadásomban a nyilvános diskurzusok és az egyéni értelmezések, továbbá a rítusok egymásra hatásairól beszélek.

Bánkuti Gábor

Hálózat vagy disszonancia?

A katolikus egyház intézményi sokféleségének jelentősége 1956 példáján

Az előadás az egyház működésének gyakran figyelmen kívül hagyott, ám nem mellőzhető sajátosságára, az intézményi heterogenitásra irányítja a figyelmet. Olykor úgy tűnik, mintha a katolikus egyházon belül az élet különböző területein egymással összeegyeztethetetlen felfogások és mentalitások ütköznenek. A katolikus egyház 1956-os szerepeit vizsgálva szintén a sokszínűség, a sokhangúság, a többféle állásfoglalás megnyilvánulásaival kell szembenézni. Ez a sokféleség azonban nem feltétlenül mond ellent az Egyház egységének, hanem – pl. politikai értelemben – inkább jelentőséget kölcsönöz neki. Éppen e jellegzetessége határozza meg a különféle szereplőkkel (társadalom, állam) való kapcsolatát, mozgásterét, cselekvési képességét is. Az előadás e jelenség megragadásához kínál olyan szemléletet, amely más szereplők, közösségek és intézmények működéséről alkotott ismereteinket is gazdagíthatja.

Bene Krisztián

Kilépési stratégiák

Magyar utak a Francia Idegenlégióba az 1940-es évek második felében

A második világháborút lezárását követő időszakban a magyar fiatalság egy része nyugati hadifogságba került, ahonnan bizonytalan volt a hazatérés Magyarországra, mások pedig szülőföldjükön érezték kilátástalannak a jövőjüket a kialakuló új politikai rendszerben. Ennek következtében számos fiatal férfi döntött a Francia Idegenlégióhoz való csatlakozás mellett az 1940-es évek második felében, ahol szívesen látták őket a Délkelet-Ázsiában zajló indokínai háború emberigényének kielégítése céljából. A napjainkban is zajló kutatások ellenére pontos számuk még nem ismert, de a rendelkezésre álló adatok alapján összességében meghaladta az ezer főt. Az előadás célja olyan egyéni légiós életutak rövid bemutatása, amelyek jól érzékeltetik, hogy milyen körülmények között és milyen okokból hagyta el ez a viszonylag jelentős számú magyar fiatal Magyarországot és csatlakozott az elsősorban Rejtő Jenő regényeiből ismert francia katonai alakulathoz.

Bedő Zsigmond

„És ebben a harcban nincs kegyelem, csak gyűlölet.”

A Petrus-per elbeszéléseinek mátrixa a megtorlás korában és a rendszerváltás után

Az 1956-os forradalmat követő megtorlás baranyai eseményei közül kiemelt jelentőségűnek számít Petrus József és társai pere, amelyet Pécssett folytattak le 1957–1958-ban. A vád szerint

a vádlottak a MÚK-ra (Márciusban Újra Kezdjük) készültek: 1957. március 15-én egy fegyveres felkelés kirobbantásával el akarták foglalni Pécs városát. A MÚK-ot az ellenállásban résztvevő Mecseki Láthatatlanok pécsi csoportjának vezetője, a „Gazda” utasítására hajtották volna végre. A per 23 személyt érintett, Petrus Józsefet halálra ítélték és kivégezték. A vádlottak zöme fiatal- és ifjúkorú személy volt. Ezzel egy időben a nyilvánosság fórumain is kampány indult a lejáratusukra: a peres eljárás során konstruált koncepciót a sajtóban, brosúrában és regényben terjesztették, különféle szempontok szerint hangsúlyozva a vádlottak bűnösségét. Dolgozatomban a megtorlás e narratíváinak az '56-os események megítélésére gyakorolt hatását vizsgálom. A megtorlás igazolására alkotott történeteket sémák szerint írták meg és ezek egyes elemei a rendszerváltás utáni emlékezetben is tetten érhetőek. A megtorlás történeti narratívává válva elfoglalták helyüket '56 kánonjában. A folyamat bemutatásának magvát a periratok és a korabeli propagandakiadványok (fehérvény, újságcikkek, regény) képezik, emellett felhasználtam a rendszerváltás után keletkezett újságcikkeket, a Petrus-per egyes vádlottjainak interjúit és a pécsi '56-os eseményekben szerepet vállaló személyek visszaemlékezéseit is.

Bozsányi-Fábián Krisztina
Mi a franc ez?
Egy magyar szerkezet áttekintő jellemzése

Jelen cikk témája a magyar *mi a franc* konstrukció. Kérdőíves tesztelést, valamint korpuszokat felhasználó kutatásomban az említett szerkezetet több aspektusból vizsgáltam. Elsősorban a szerkezet morfológiai jellemzőit ismertetem. A legtöbb esetrag megjelenhet a *franc* elem (kivéve, amelyek a kérdőszóra önállóan sem illeszthetők). A többes szám megjelenése jelölt konstrukciót eredményez. Birtokjel megjelenhet a szerkezetben, de a birtokos személytoldalékok és a birtokviszonyjel felbukkanása jelölt konstrukciót eredményez. Utóbbi jellemvonás alapján megkérdőjelezhető a *franc* elem főnévi volta. A *mi a franc* szerkezet morfológiai jellemzőinek ismertetése kapcsán arra is kitérek, hogy milyen típusú egyeztetések lehetségesek a szerkezet elemei között. Kimutatom, hogy kizárólag egyfajta részleges iránybeli egyeztetés jelenhet meg az elemek között. Arra is kitérek, hogy milyen kérdőszavak jelenhetnek meg a *mi* helyén, illetve hogy milyen elemekkel cserélhető fel a szerkezet *franc* eleme.

Csanády Nikolett
A példaadás variációi Takáts Éva *Sarolta* című elbeszélésében

Takáts Éva, a 19. század első felében alkotó írónő leginkább az ún. első magyar nővita által ismert; értekező szövegei mellett azonban szépirodalmi műveket is írt. A dolgozat fókuszában álló *Sarolta* című elbeszélés először 1826-ban a *Hébe Zsebkönyv*ben jelent meg. Az elemzés feltárja, hogy az elbeszélés alakjai hogyan kapcsolódnak Takáts értekező szövegeinek nézeteihez, a nővita egyes pontjaihoz, illetve a *Hébe* nőképéhez. A mű két szereplője, Sarolta és Berényi Etelka a nővitában és a korabeli sajtóban példaként említett külföldi nőalakok fiktív magyar megfelelőinek tekinthetők. Az elbeszélés rajtuk kívül Iglai Ágnes alakjával is példát mutat. Értelmezésem szerint tehát a *Sarolta* az erényes női viselkedés három különböző, lehetséges útját mutatja be. A dolgozat kitér a hazaszeretet jelentőségére is a műben, és ezzel összefüggésben értelmezi az elbeszélésbeli átöltözést is. A dolgozat összességében arra mutat rá, hogy a más korabeli szövegekkel is szoros kapcsolatban álló *Sarolta* legfőbb törekvése a példaadás.

Csibi Norbert

Az alsópapság tapasztalatai a szerb megszállás alatt álló pécsi egyházmegyében (1918–1921)

A pécsi egyházmegye nagy részét 1918 novemberétől 1921 augusztusáig szerb csapatok szállták meg. A püspökség kormányzása megnehezedett, a papság és a hívek mindennapjait alapjaiban érintette az új helyzet. Előadásban nem a szokásos, központi egyházkormányzati iratokra támaszkodva, a püspöki aula fókuszát érvényesítve mutatom be ezt az időszakot, hanem a plébániai háztörténetek (*historia domus*) segítségével a helyben maradó papság mindennapi tapasztalatainak lokális interpretációját vizsgálom. Ezek segítségével alulnézeti perspektívából ismerhető meg, hogy az alsópapság és az egyházmegye plébániai miként élték meg a megszállás időszakát. A forrásokban található bejegyzésekből a megszállás „napi gyakorlatairól”, a következményekre hatást gyakorló helyi adottságok (pl. a plébános és a hívek korábban kialakult viszonya, a plébános személyisége) szerepéről is képet kaphatunk. Különösen érdekes az egyházmegyét kettévágó demarkációs vonal mentén fekvő települések helyzete, melyre röviden szintén kitér az előadás.

Farkas Judit

Hogy(an) mondod?

A hogyan és a hogy kérdőszavak összetető áttekintése

Jelen cikk témája a *hogyan* kérdőszó két variánsa, a *hogyan* és a *hogy*. A két variánst különböző (szintaktikai és szemantikai) környezetekben megvizsgálva az rajzolódik ki, hogy bizonyos esetekben csak az egyikük használható, mégpedig a *hogy*. Ilyen környezet például a *mi a franc* típusú szerkezet, amely esetében a *hogy a francba* konstrukció tökéletes, míg a *hogyan a francba* elfogadhatatlan. A két kérdőszó összetétele kapcsán szó esik a variánsok történetéről, valamint a „valódi” módhatározói és az idiomatikus használatról. Végül a mellett érvelek, hogy a *hogy* variánsnak kialakult egy diskurzusjelölői használata is, ami egyértelműen igazolható szintaktikai érvekkel.

Font Márta

Az Első Novgorodi Krónika hírei a Rusz déli fejedelemségeiről

A Kijevi Rusz régiókra bomlásával a krónikáírásnak is kialakultak a helyi központjai. A novgorodi évkönyvek alapvetően a helyi eseményeket jegyezték fel, ezért beszédes, mi az, amire felfigyeltek a Rusz déli régiójában történtek közül. Jelen tanulmány az *Első Novgorodi Krónikát* vizsgálja ebből a szempontból, összehasonlítva a Rusz délnyugati részén keletkezett *Kijevi* és *Halics-Volhíniai krónika* híradásaival. Következtetésünk szerint Novgorod és a Rusz déli részei közötti hírek egy-egy személyhez kötődnek, aki Novgorod és a Rusz más területei szempontjából is figyelemre méltó volt.

Hagymási Judit – Kleiber Judit

A csak partikula és konstrukcióinak vizsgálata a magyar mint idegen nyelv tanításában

Kutatásunk témája a *csak* partikula, illetve a *csak*-ot tartalmazó konstrukciók vizsgálata a külföldiek magyaroktatására készült *MagyarOK* Tankönyvcsalád (2016–2020) B1-es és B2-es

köteteiben. Elemzésünk egy korábbi kutatásra épül, amely az A1-es és A2-es köteteket vizsgálta ugyanebben a tekintetben. A *csak* sokféle jelentésének és használatának tanítása a magyar mint idegen nyelv területén is fontos. A sikeres kommunikációhoz, a nyelv pragmatikai komponensének adekvát használatához elengedhetetlen a *csak* különféle típusainak ismerete. Kezdőbb szinten a logikai *csak*, haladóbb szinten a diskurzusjelölői *csak*, valamint a különféle *csak*-ot tartalmazó konstrukciók (pl. *csaknem*, *csakazértis*) tanítása lenne szükséges. A vizsgálat alapján elmondható, hogy (a korábbi kötetekkel ellentétben) a B1-es és B2-es könyvekben már található szabály a *csak* partikula logikai használatára, beleértve a *nemcsak* konstrukciót is; valamint megjelenik a diskurzusjelölői *csak* típus is.

Hartvig Gabriella
Bram Stoker Drakulája a Budapesti Hírlapban

Bram Stoker nagy sikerű vámpírregénye 1897 májusában jelent meg Londonban. A magyar közönség a könyvről a Budapesti Hírlap december 31-i számából értesül, ahol az „angol karácsonyi könyvpiac legnagyobb szenzációjának” tartja az újság—amely úgy dönt, maga is lehozza folytatásokban, magyar fordításban Stoker művét. Az első rész 1899 január 1-jén, az utolsó március 29-én jelenik meg, összesen 88 részben. A Budapesti Hírlap Regény-Csarnok szekciója a Drakula mellett több más angol regényt, Charles Dickens, Wilkie Collins, Frances Burney műveit közli sorozatban, többet köztük—mint például Burney Evelináját vagy Arthur Conan Doyle Duett c. regényét—könyvben is publikálja. A dolgozat a folytatásos regények újságban való közlését tanulmányozza, az olvasói élményt és a kiadói szándékot. Egyben Stoker művének korai magyar kiadástörténetéről is áttekintést nyújt.

Litkey Csongor
Frígiai Dares és a joculatorok
Néhány szempont Anonymus történetírói elveivel és szóhagyományhoz fűződő viszonyával kapcsolatban

A tanulmány célja gazdagítani az Anonymus történetírói elveiről kialakított képet a Prologus Dares-parafrázisának és joculatorokat elítélő mondatának elemzése révén. Sokan, sokféle módon értelmezték a joculatorokkal kapcsolatos megjegyzést a Gesta egészéről alkotott véleményüknek megfelelően. Néhány, Vizkelety András, Jankovits László, Veszprémy László és Bácsatyai Dániel nevéhez fűződő cikk magából a Prologusból kiindulva, a szöveghely 11–12. századi történetírásban meglévő párhuzamait, és a mögötte rejlő retorikai-történetírói felfogást kutatva kísérli meg a megjegyzés és a szerző történetírói elveinek magyarázatát. Ezekhez a tanulmányokhoz kívánunk csatlakozni. Feltérképezzük a korban elérhető és a magyar kutatásban tárgyalt történeti munkák szóhagyományokkal kapcsolatos megjegyzéseit, és ennek alapján próbáljuk elhelyezni Anonymus nézeteit kora gondolkodásában. A Prologus Dares-parafrázisának és a latin Nagy Sándor- és Trója-regények Gesta-beli hasznosításának vizsgálata révén javasoljuk Anonymus művének „antikizáló”, Aeneas-történeteket mintául vevő eredettörténetként való meghatározását. Úgy véljük, az ilyen irányból végzett kutatás lehetőséget ad a szerző szóhagyományokhoz fűződő viszonyának jobb megértésére is.

Markó Eszter
Diskurzusok hálójában
Lakásfoglalók nyilvános vizuális reprezentációi

Pécsen körülbelül száz önkormányzati lakást érint az önkényes lakásfoglalás. Ez a típusú illegalitás befolyásolja az élet minden gyakorlati és érzelmi aspektusát. A nyilvános diskurzusok a lakásfoglalókat koszos, veszélyes egyénekként kezelik, és ezzel társadalmi határokat vonnak köztük és mindenki más között. A területi és ontológiai stigmatizációhoz egy etnikai előítélet is társul, hiszen a tapasztalat szerint a legtöbbjük roma származású. Egyes önkényes lakásfoglalók nyitottak helyzetük legalizálására: kevés erőforrással közös kísérletet tesznek arra, hogy bizonyítsák megbízhatóságukat és tisztaságukat a feszült nyilvános diskurzusba – például fotókat tesznek közzé az elfoglalt, de tiszta és rendezett lakásaikról. Ebben az esetben a fotográfia egy eszköz a lakhatás megszerzésére, egy alternatív kísérlet az otthon stabilizálására. Ebben a tanulmányban az illegalitás és az otthonteremtés közti összefüggéseket vizsgálom pécsi lakásfoglalók kritikai diskurzusain és vizuális reprezentációin keresztül.

Máté Zsolt

Zsolnay Mattyasovszky Miklós vázlatos életrajza, különös tekintettel az 1944-1956 közti időszakra

A Zsolnay porcelán világszerte ismert márka. De Zsolnay Mattyasovszky Miklós a magyar cserkészek körében világszerte is ismert. Azonban Kanada egyik legmagasabb rangú állami kitüntetését is megérdemelte a nemzetiségek körében végzett munkájáért. Előadásomban ennek a rendkívül sikeres életútnak a háború utáni újrakezdésről szóló szakaszára kívánok fókuszálni. Az előadásom elsődleges forrásbázisa a Kanadai Nemzeti Levéltárban őrzött Zsolnay-Mattyasovszky Miklós irathagyaték. Ez magába foglalja nem csak a személyes iratokat, de a nemzetiségek ügyeit támogató tisztsége során keletkezett állami iratokat is. A másodlagos irodalommal együtt reményeim szerint egy olyan életrajz sziluettjei jelenhetnek meg a hallgatóság szemei előtt, ami az 1945 utáni emigrációban történő újrakezdés egyik sikertörténetét jelenti.

Simon Réka Boglárka

Bram Stoker *Drakula* című könyvének fogadtatása a brit sajtóban

Bram Stoker legendás könyvéről, a *Drakuláról* sokáig úgy beszéltek, mint egy szenzációról, amely majdnem bukás lett. Harry Ludlam meghatározó könyvében, *A Biography of Dracula*-ban (1962) arról írt, hogy a könyv vegyes fogadtatásban részesült. Ez a nézet elterjedt a kutatók körében, mígnem John Edgar Browning a kortárs kritikák közül kilencvenet össze nem gyűjtött és megállapította, hogy a művet a kortárs olvasók és kritikusok nagyra értékelték és dicsérték, csupán három ténylegesen negatív kritikát talált a könyvről. Ellentétben a *Drakula* halhatatlan sikerével van olyan korabeli mű, amelyet mára a legtöbben elfelejtettek. *The Blood of the Vampire*, Florance Marryat regénye 1897-ben jelent meg Londonban, ugyanabban az évben, mint a *Drakula*. Míg Bram Stoker a rivaldafényt élvezte, Florance Marryat könyvéről kevés kritika született. Dolgozatomban a *Drakuláról* szóló kritikákat szeretném közelebbről megvizsgálni, elsősorban azt, hogy milyen minőségben beszélnek a könyvről, milyen kortárs, gótikus szerzőkhöz hasonlítják. Összehasonlítom őket a Marryat könyvét ért kritikákkal és megvizsgálom, hogy milyen hatással volt a *Drakula* a *The Blood of the Vampire* fogadtatására, és milyen szempontokat vetnek össze a két műben.

Paczur Hanna & Varró-Horváth Diána
„Itt vagyok biztonságban, mert itt megvédesz engem, anya!”
Az anyai túlvédés összefüggései az otthoni tér megélésével és a téri képességek fejlődésével.

Kutatásunk kiindulópontját a téri képességek, mint kognitív képességek fejlődésmenetének pontosabb megértése képezte, melyet kapcsolati tényezők, valamint az otthoni térhasználat jellemzőinek bevonásával vizsgáltunk. Különös hangsúlyt fektettünk az anyai túlvédés és korlátozás jelenségére. Vizsgálatunkat 20 anya-gyermek páros bevonásával végeztük el, a gyermekek átlagéletkora 6,65 év. Módszertanunk a téri képességek mérése mellett kiterjedt egy közös téri játékhelyzet narratív elemzésére, valamint az otthon, mint kapcsolati tér rajzának vizsgálatára. Eredményeink arra mutatnak rá, hogy az anyai túlvédés és korlátozás nem függ statisztikailag jelentős mértékben az anya téri képességétől, ugyanakkor meghatározza a gyermek otthoni térhasználatát és téri képességeit. Mindezen eredmények mellett, hogy rámutatnak a kapcsolati tényezők kognitív fejlődésben betöltött kiemelkedő szerepére, arra is felhívják a figyelmünket, hogy a közelség és távolság szabályozásának nehézségén alapuló túlvédés jelensége az otthoni térre is kiterjed.

Pálffy Eszter
„A valóság Széchy Máriaja”
Acsády Ignác monográfiájának Széchy Mária-képe

Az előadás Acsády Ignác 1885-ös *Széchy Mária* című munkáját vizsgálja, amely a Magyar Történelmi Életrajzok című, 1885 és 1920 között kiadott könyvsorozat egyik első köteteként jelent meg. A 17. században élt Széchy Mária alakja ezt megelőzően sem volt ismeretlen a 19. században. Wesselényi Ferenc nádorral kötött házasságának történetét számos szerző dolgozta fel irodalmi vagy színpadi formában, például Kisfaludy Károly, Petőfi Sándor, Arany János és Jókai Mór; maga Széchy Mária pedig (különösen a század második felében) kötelező szereplőjévé vált a magyar történelem híres nőalakjairól szóló gyűjteményes köteteknek és folyóiratcikkeknek. Acsády Ignác monográfiája az első olyan összegző mű, amely az életrajz összeállításakor a történelmi hitelességet tűzi ki célul: előadásomban azt elemzem, hogy Acsády „a valóság Széchy Máriaja”-nak megrajzolásához milyen korábbi hagyományokra támaszkodik, valamint hogyan jelennek meg munkájában a 19. század második felének nőkről szóló diskurzusának elemei.

Pintér Regina
„Lehet, hátrányomra van a kilencágú koronám” Batthyány Gyula koncepció pere

Németújvári gróf Batthyány Gyula személye jogosan lehetne ismert országszerte, hiszen a második világháborút megelőzően, neves arisztokrata családból való származása mellett, a magyar művészet egyik kiemelkedő alakja volt. 1945 után azonban a kommunista hatalomátvétel alapjaiban formálta át a magyar társadalmat, ezen belül pedig jelentősen érintette az arisztokráciát, illetve mivel a hatalom által az élet minden területére kiterjedő ellenőrzés jellemezte a korszakot, így a kulturális életet, a művészetet is a központi akarat irányította. Ennek eredményeként Batthyány Gyula életét is rendkívüli mértékben befolyásolták az ezen időszakban végbemenő negatív folyamatok, hiszen az életét meghatározó két tényező egyike sem volt rá jellemző 1945 után, mivel mint híres festő és mint arisztokrata is megszűnt létezni. Addigi élete teljes elvesztésével párhuzamosan indul el ellene az az eljárás,

amelynek jellemzői alapján a koncepciók perек kategóriájába sorolható. Kutatásom során ezen perhez kapcsolódó iratanyagokat vizsgáltam meg.

Varga Aranka & Horváth Gergely
**„A közösségi térnek most talán még nagyobb ereje kell, hogy legyen”
Tutori és kortárs segítség egy roma szakkollégiumban**

Előadásunk egy roma szakkollégium hallgatóival készült vizsgálaton alapul. A szakkollégium zömében első-generációs, értelmiségi pályára lépő, többségében roma fiatalok számára nyújt inkluzív környezetet. A szakmai program részeként a hallgatók szakemberektől, egyetemi oktatóktól egyéni tutorálásban részesültek 2022-ig. A tutorálás megszűnésének időszakában arra kerestük a választ, hogy a tutor személye, tevékenysége milyen hatással volt a megkérdezett hallgatókra? Vizsgáltuk jövőbeli elképzeléseiket is a személyes támogatással kapcsolatban. Kutatásunk félig-strukturált interjúra épült (N=26; n=20), melyet narratív tartalomelemzéssel dolgoztunk fel. Eredményeink szerint a tutorálás segítette a szakkollégisták mobilitását, a hallgatók bíznak abban, hogy tutorukkal informálisan fennmarad a kapcsolatuk. A személyes odafigyelést a szakkollégium közösségében várják, melyhez a szakkollégiumi közösségi teret és az idősebb kortársak segítségnyújtását emelték ki.

Vida Dorian & Dianovics Dominik
**A sérülékenység nyomában
A vulnerábilis nárcizmus, a depresszió, az érzelmi intelligencia, az önértékelés és az alexitímia feltérképezése látens klaszter analízissel**

Bár a nárcizmust az egyik „legdivatosabb” modernkori „betegség”, s számos kutatás született vele kapcsolatban, a jelenség vulnerábilis formája még mindig kevésbé kutatott. Ebből kiindulva, kutatásunk célja feltérképezni kifejezetten a vulnerábilis nárcizmust körülvevő tényezőket és személyiségvonásokat, amelyek meghatározhatják ennek a konstruktumnak a kialakulását. A vizsgálat során a személyekkel felvettük a Torontói Alexitímia Skálát, a Maladaptív Rejtett Nárcizmus Skálát, a Beck Depresszió Kérdőívet, a Rosenberg Önértékelés Skálát, valamint egy érzelmi intelligenciát mérő kérdőívet. A statisztikai analízisek során látens klaszter analízist használtunk a különböző csoportok elkülönítésére. Az eredményeink alapján elmondható, hogy a létrejött két klaszter (K1: alacsony vulnerábilis nárcizmus, alacsony alexitímia, magas önértékelés, magas EQ, alacsony depresszió; K2: magas vulnerábilis nárcizmus, magas alexitímia, alacsony önértékelés, alacsony EQ, magas depresszió) nagy mértékben különbözik egymástól, s a vizsgált komponensek összehasonlítása során mindegyik mentén felfedezhetünk egy szignifikáns különbséget a két csoport között. Összességében a kapott eredmények alapján kijelenthető, hogy a vulnerábilis nárcizmus összefüggésbe hozható egyéb pszichológiai konstruktumokkal, mint pl. a depresszió, alexitímia, vagy akár az önértékelés és az érzelmi intelligencia.

Vida Tamás
**Az új szovjet ember képei
Propaganda Szergej Loznyica dokumentumfilmjei**

A dolgozatom Szergej Loznyica, ukrán filmrendező 20. század orosz történelmével foglalkozó dokumentumfilmjeit vizsgálja, nevezetesen *A per (Процесс, 2018)*, a *Blokád (Блокада, 2005)*,

az *Állami temetés* (*Государственные похороны*, 2019), a *Revü* (*Представление*, 2008) és Az *esemény* (*Событие*, 2015) című filmeket. A dolgozatban a mellett érvelek, hogy a fent említett filmciklus az „új szovjet ember” létrehozásának sematikus történetét vázolja föl a Szovjetunió történelmének fontos eseményeinek reprezentációin keresztül. Bemutatom, hogy ezek a filmek elsősorban nem az ábrázolt konkrét eseményekkel vagy azok politikai, társadalmi vagy történelmi jelentőségével foglalkoznak, hanem sokkal inkább azokkal a mögöttük meghúzódó mechanizmusokkal, amelyek segítségével a Szovjetunió vezetése megkísérelte a tömegek kollektív tudatát formálni. A fentebb említett filmek tehát a tömegpolitika pszichológiai tanulmányaiként funkcionálnak, bemutatva az ideális szovjet polgár kategóriájának kialakulását és felbomlását.

Vörös Zsolt

Baranyából Valjevoba internált személyek a szerb megszállás időszakában (1918 – 1921)

Visy László pécsi főispán naplójának vizsgálata közben rajzolódott ki az, hogy a megszálló szerb hadsereg bevett büntetés-végrehajtási módszerként alkalmazta a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság területére történő internálást. Jellemzően olyan személyekkel szemben jártak el így, akik felléptek a megszállás ellen, vagy egészen egyszerűen nem működtek együtt a megszállókkal. A részletgazdag naplónak köszönhetően rekonstruálható az internálás története, sőt az is, hogy kikkel érintkezett Visy ebben az időszakban. A három pécsi társával töltött szerbiai időszak alatt több más, a megszállt területen működött politikussal, hivatalnokkal is találkozott Pécestől, Mohácson át Bajáig. Az internált személyek között találunk jegyzőt, polgármestert, szolgabíró. Előadásomban Visy László naplója mellett újabb kutatási eredmények is bemutatásra kerülnek.

Zab Tamás Lóránd & Rab Virág

A felnőtté válás kihívásai

Történelmi életpályák pszichobiografikus megközelítésben

Általában túlértékeljük a történelmi személyek szerepe és tettei mögött a személyiségjellemzőket, belső szubjektív indítékokat, ezzel szemben a környezeti korlátokat és kényszereket alábecsüljük (Hunyady, 2002). Mindemellett a történelmi és szociokulturális környezet nyújtotta lehetőségek erőteljesen meghatározzák a történelmet alakító személyiségek cselekedeteit. Ebből kiindulva vizsgáljuk – Daniel J. Levinson amerikai pszichológus pszichoszociális fejlődés elmélete alapján – három személyiség életpályájának fiatal felnőttkori szakaszát. Az egyikük a Horthy-korszak multipozicionális elitjét reprezentáló Hegedüs Lóránt. A politikus (1920/21-ben pénzügyminiszter), közgazdász és író, az 1890-es években volt fiatal felnőtt. A másik két személy munkáscsaládba született vidéki fiatalok, akik harcoltak az első világháborúban, majd szervezői, vezetői lettek a Tanácsköztársaság alatt egy terrorszázadnak Somogy vármegyében. Milyen környezeti korlátokat és kényszereket, továbbá lehetőségeket fedezhetünk fel a három személy fiatal felnőttkori szerepe és tettei mögött Levinson elméletét felhasználva? Milyen pszichológiai magyarázatokat adhatunk politikai és/vagy közéleti szerepvállalásukra? Összességében milyen adalékokkal szolgálhat a történelmi életrajzok írója számára a pszichobiografikus megközelítés?